

Učiteljski Tovariš

Glasilo „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Učiteljstvo in finančni stražniki. — Prijateljem. — Zmes. — Josip Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Književnost in umetnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Blagajnikov listek. — Gospodarski program.

Učiteljstvo in finančni stražniki.

S 1. vinotokom t. l. je stopil v veljavo zakon, po katerem so uravnani dohodki c. kr. finančnih stražnikov.

Naj mi bode dovoljeno tukaj postaviti primero med učiteljskimi plačami in onimi finančnih stražnikov.

Službujem v kraju, kjer je finančna straža; eden tukajšnih finančnih stražnikov ima z menoj enako števílo službenih let, oba služiva po 20 let, oba sva poročena.

Letnih službenih dohodkov pa imava:

učitelj:	fin. nadstražnik:
letne plače . . . gld. 500	letne plače . . . gld. 500
starostne doklade, insicer:	starostne doklade, insicer:
2 petletnici à 40—80 gld.	4 triletnice à 40—160 gld.
1 „ „ 50—50 „ 130	1 štiriletn. „ 40—40 „
opravnine . . . gld. 30	1 štiriletn. „ 50—50 „ 250
(Učitelj pa mora hote ali nehote še za učila šolskim otrokom žrtvovati kak goldinar!)	Odškodnina za obleko, posteljo, orožje . gld. 72
	štipendij za enega otroka na ljudski šoli . gld. 50
skupaj gld. 660	skupaj gld. 872

Razlike je torej 212 gld. in sicer na škodo učitelju. Ako bi šla v penzijo sedaj, bi se štelo službenih let

učitelju:	fin. nadstražniku:
20 manj tri leta je 17 let (3 leta provizorična)	vseh 20 let.

Razlika: 3 leta. Ker pa se štejejo učiteljem leta za penzijo po osminah, bi imel vštete le $\frac{3}{8}$, tako da bi šle v izgubo še dve leti. Učitelju, ki slušbuje 20 let, bi šteli za penzijo le 15 let! To je sramotno in žalostno! Vsi sklepi deželne učiteljske konference so bili tudi v tem pogledu zastoj!

Prejemala bi penzije letnih sedaj:

učitelj:	fin. nadstražnik:
$\frac{3}{8}$ od 660 gl. je 247 gld. 50 kr.	60% od 750 je 450 gld.
(po % kakor uradniki) in nikdar manj od 200 gld.	

Razlika je: 202 gld. 50 kr. — zopet učitelj manj! Ako bi umrla, bi prejerala pokojnine in pre-skrbine letnih:

učiteljeva soproga: sopr. fin. nadstražnika:	
$\frac{1}{3}$ od 660 gld. je 220 gld.	$\frac{1}{3}$ od 750 gld. je 250 gld.
petero otrok	čvetero otrok
do $\frac{1}{2}$ od 220 gld. je 110 gld.	à 50 gld. . . . 200 gld.
skupaj 330 gld.	skupaj 450 gld.

Razlika: 120 gld., oziroma 170 gld., ako bi imel fin. nadstražnik toliko otrok kot jaz. Učiteljeva vdova in sirote so tudi zapostavljene. To ni v čast državi in deželi! Vrhutega imajo pravico otroci fin. stražnikov do šolskih štipendijev, (učiteljeve sirote imajo pravico — do be-raške palice!) ako se pridno uče; le-ti znašajo, ako je otrok na ljudskih šolah, letnih 50 gld., na spodnjih razr. srednjih šol 100 gld., na visjih razr. srednjih šol 150 gld., na univerzi 200 gld. Opomnim, da imenovani nadstražnik zna komaj za silo čitati; jaz pa sem se vendar moral šolati najmanj 12 let in razne izkušnje delati.

Se boljše dohodke kakor fin. stražniki imajo orožniki. Moji učenci, poudarjam: moji učenci, ki službujejo pri orožnikih za tretjino let od mene, imajo večje dohodke kot jaz. Spominjam se, s kakim pomilovanjem smo gledali tovariše (takrat součence), ki so vskočili iz naših vrst in prestopili v prej imenovane službe: imeli smo jih za malovredne. Sedaj pa jih krasijo zlatne zvezde c. kr. uradnikov, in oni s pomilovanjem zrejo na nas. — Sic transit gloria mundi. — Postali smo mi zadnji — postali smo „minderwertig“, na najzadnji vrsti javnega služabništva. Tako je plačilo sveta za naš toli plemeniti trud. Kaj nam je storiti? Svetujem to-le: 1. Zberimo vse svoje „črne table“ in pošljimo jih v liste, četudi v nemške, katere čitajo visoke in najvišje osebe. Zvedeti morajo za naš žalostni položaj. 2. Ker je ministrstvo obljubilo prispevek za šolstvo, zato vložimo v ogromnem številu prošnje naravnost na ministrstvo za podporo (osebno doklado).

Vsi paragrafi se strogo izpolnjujejo, samo § 55. je grozovito ohlapen. Pravijo, da je sedaj na krmilu „libe-

ralno“ ministrstvo,*) katero je učiteljstvu „bolj naklonjeno“ kakor prejšnje konservativno. Brez dvoma bode imel vsak minister več srca do nas, kakor prejšnji „gluhi“ minister, katerega so ušesa bolela, da ni hotel slišati naših obupnih prošenj.

Vlada nas je spravila na svet v lastno korist — ona je naš duševni provzročitelj, zato ji je dolžnost nam pomagati, da ne utonemo v bedi. Tukaj smo, živeti vendar moramo. Ali nas mar hoče vlada zapustiti v težavah, kakor brezsrčen oče ali mati svojega nezakonskega otroka? Ako ji ni volja pomagati nam, potem pa naj vsaj iz človekoljubja **zapre učiteljišča** in naj ne vabi mladih ljudi v stan „vednega uboštva in mizerije“, da ne bodo prizadeti siljeni kleti čas svojega nastopa v tujih zavode, kakor je proklel svetopisemski Job dan svojega rojstva: „Naj izgine oni dan in naj se izpremeni v temo. . . obda naj ga črna noč . . . naj se ne številijo med dnevi v letu in naj se ne šteje med meseci . . . (Job, 3. 1—9.)

„G.“

Prijateljem.

Greba je, da smo delavni in požrtvovalni. Ob nas je življenje, ki ga moramo živeti. Moramo ga, sicer smo nesposobni in nepotrebni. Ob nas je življenje s svojimi zahtevami, in mi smo s svojimi zahtevami sredi življenja . . .

Opravičene so naše zahteve, a niso le opravičene, temveč so potrebne nujne izvršitve!

Govorili smo že mnogo o njih, in še mnogokrat bo nanesla prilika, da bomo morali govoriti. Veseli nas, da je naša odkrita in neustrašena beseda našla mnogo prijateljev, a veseli nas takisto, da je našla mnogo sovražnikov. Zadnje je dokaz, da je naše ravnanje pravo, pravo zategatelj, ker ni povšečno onim, ki so nasprotniki napredka, torej tudi naprednega učiteljstva. Bili bi nekonsekventni, ko bi ne bili nam sovražnega mišljenja.

Tako je in ne drugače!

Vsa javnost govori o tem, in učiteljsko vprašanje se razpravlja s tisto gorečnostjo v Katoliškem in Narodnem domu, samo z razločkom, da vlada v prvem strast in sovražnost, v drugem srce in prijaznost.

Pa si ne mislimo le dveh hiš v Ljubljani. Ta dva doma sta veliko večja in krijeta vso slovensko ozemlje, vse naše cesarstvo, ves široki svet. V enem so ljudje z zakrknjenim, edino vase zaljubljenim srcem, v drugem ljudje, ki imajo tudi nekaj čuvstva za nas.

Pa to mi že vse vemo in po novem letu bomo imeli priliko, da bomo o vsem tem še govorili svobodno in brez ozirov!

Za danes izražamo samo željo in prošnjo, da bi nam stali — kot doslej, tako tudi v bodoče — ob strani naši stanovski in nestanovski prijatelji, da bi nam bili gmotna in duševna podpora.

Mnogoletno izkustvo nas uči, da dvigati stan in mu razvnamati ubitega, v verige bede in osirotelosti zakovanega duha ni malenkostno in lahko delo. Kako bi potrebovali samo obilico svobodnega časa, da bi izvršili trohico svoje dobre volje! Žalibog, da smo že utrujeni in izmučeni takrat, ko nam je pisati ali govoriti o izvenšolskih rečeh. . . Kdor je učitelj, ta nas razume!

*) To se pa motite! *Uredn.*

Pater „Slovenec“ se bo namuzal, bo zapel satiriško-praznopeno norčavo pesemco in bo nosil še dalje mrtvo srce za slovensko učiteljstvo . . .

To vemo, in čudež bi bil, če bi ne! — Kjer je zima, ni pomladi, in obratno. Razumete?

Torej, prijatelji, stopite tesno in s toplimi srci in s požrtvovalnostjo k nam, tesno k nam, tako prav do našega srca!

Teh pet, šest vrstic nismo napisali, da smo napolnili prostor, napisali smo jih, ker so nam ležale prav na dnu duše!

Zmes.

I.

V vroči južni Afriki bijejo hrabri Buri ljut boj za svojo neodvisnost in svoj obstanek proti gospodstvaželnim kramarskim Angležem. Po Slovenskem vihra pa nekaj mesecev sem peresni boj, v katerem vihti zavedno slovensko učiteljstvo uma svetli meč proti gospodstvaželnim klerikalni gardi za svojo neodvisnost in stanovski ugled. Kakor simpatizujejo z Buri vsi pravi omikanci vseh narodov, tako kaže pri nas — vsaj na Kranjskem — narodna-napredna inteligenca svoje simpatije za naše učiteljstvo, dočim prepuščajo na Štajerskem in Primorskem posvetni omikanci učiteljstvo samemu sebi. Morda jim na dnu duše tli iskrica sočutja za boreči se merodajni faktor v narodnem življenju. Kakor je to učiteljstvo še sedaj v boju osamljeno, se zgodi lahko omenjeni inteligenci, da bode v kratkem izolirana — generali brez vojakov. Tako plačilo zaslužijo brezbrizni voditelji naroda!

Vsa slovenska klerikalna trobila od „Slovenca“, „Slovenskega Lista“, „Domoljuba“ do mariborskega „Slovenskega Gospodarja“ so napovedala kruti boj slovenskemu naprednemu učiteljstvu. Ravnajoč se po znanem geslu: udari po pastirju, in razkropile se bodo ovčice — udrihajo zlasti fanatično po vodjih, stoječih na čelu naših trum. Na Kranjskem lete strupene pušice v trojico: Luko, Jaka in Engelberta, na Štajerskem pa na predsednike učiteljskih društev. Ves boj mora imeti za nas le dobre posledice, saj so naši nasprotniki javno pripoznali, kako važen faktor je slovensko učiteljstvo, o čemer so se dejansko tudi prepričali pri volitvah kmetijske družbe.

Glej ga spaka! V povestih družbe sv. Mohorja so igrali učitelji dosedaj jako čudne uloge, letos nam pa povest „Stara in nova hiša“ kaže zglednega čebelarja. „Pred tem ulnjakom so se shajali vaški možje, ki so čislali Franceta (lastnika ulnjaka) in ljubili učitelja, dobro vedoč, da jim prav hoče“. O, da bi le to spoznanje prodrlo v sloje naroda! Rojina, Rojina, tudi tvoje seme bo padlo na rodovitna tla!

Na Goriškem se je poklonila trojica novo imenovanemu nadzorniku, kar je bil le akt spoštovanja, ki je nekaternike nepotrebno vznemiril. Na Štajerskem to ni mogoče storiti, ker vlada medvladje in ne morejo najti primernih nadzornikov, ki bi bili poslušno orodje za vladne naklepe. Rajnega P. Leitgeba, nadzornika v celjskem okrajnem glavarstvu, so vlačili po slovenskih in nemških časnikih, njegov velikanski pogreb pa je sijajno pokazal, kako je bil priljubljen pri učiteljstvu.

Štajerski učitelji zaman čakajo, kdaj jim regulacija plač napolni prazne mošnjičke. Dotični zakon je bil sklenjen meseca prosinca, sankcioniran mal. srpana, a deželno

knjigovodstvo dela uprav polževo, zakaj potrpežljivi učitelji itak lahko čakajo. Za zabavo in neki šport imajo svoje „jungovce“, katerim so 7. grudna v Mariboru preiskali obisti in jetra. Nekaj socijalno-demokratskih idej privoščimo radi učiteljem, zlasti slabo plačanim. Ker misli država iz svojega bogatega vira davkov nekaj odstopiti posameznim deželam, utegnejo vendarle tudi primorski tovariši dobiti boljšo plačo, ako politični kolovodje store svojo dolžnost. V „Zavezinem“ parlamentu so sicer molčali kakor grob, ker menda nobena stranka noče dregati v sršenovo gnezdo. Praznih obljub je že itak primorsko učiteljstvo sito do grla.

Rešetar.

Kulturne slike s Kranjskga.

Spisal Jos. Ciperle.

(Konec.)

53. Naša vzajemnost.

Začetkom sedanjega stoletja je napočila Slovencem res zopet milejša doba. Združili smo se — seve, združili se nismo sami — ampak združila nas je železna roka Napoleonova in pridružila nam je tudi naše brate Hrvate. Iz jugoslovanskih pokrajin je nastala vsled volje tega moža stara veličastna Ilirija. Ko bi bil takrat narodnosten čut pri nas tako razvit kakor je dandanes, bi se bila uresničila kar namah slovenska vzajemnost, katere že sedaj tako bridko pogrešamo. Ko bi bila potem obistinjena ta, bi tudi smeli misliti na slovansko vzajemnost, o koji se pač danes mnogo piše, toda približati se ji ne moremo niti za korak. A ker narodnostnega vprašanja še nismo poznali takrat, in ker se zdi mnogim še danes za greh, razpravljati to vprašanje, ostalo je takratno združenje Slovencev in Hrvatov prav čisto brez vse posledice. Naša velika nesreča je bila, da ta Ilirija ni obstala dolgo. Šla je za Napoleonom, in prepričan je bil obenem tudi vsak nadaljni korak, da se približajo Slovenci drug drugemu in tudi Hrvatom. Kako močni, kako mogočni bi bili mi, naslanjajoč se na bratski narod hrvatski. Postalni smo zopet Kranjci, Štajarci, Korošci in Primorci, in taki smo tudi še dandanes. Kakor so Slovenci v prejšnjih stoletjih že čisto pozabili, da so imeli nekoč svojo državo, tako se je že tudi danes izbrisalo premnogim iz spomina, da smo jo imeli tudi v sedanjem stoletju. Pa saj ni čuda. Saj se je delovalo pri nas od mnogih strani z vsemi silami na to, da se ne oživi spomin na to dobo. Celó tako daleč se sega, da se nam slika ona doba kot jako pogubna za nas. In vendar se je v francoski dobi prvič vpeljala slovenščina v šole ter je sploh tudi v javnosti dobila veljavo, katere ni imela niti prej in tudi potem ne.

Vendar so pa nekateri naši rojaki že 1848 sprožili zopet misel, naj se ustanovi zopet nekaka skrčena Ilirija, obstoječa le iz slovenskih pokrajin, ki naj bi se imenovala Slovenija. Na Hrvate se ozirati nam ni bilo žalibog več mogoče. Ti so prišli pod čisto drugačne razmere. Ta lepa ideja se je razpravljala pač nekaj časa po časopisih in po društvih. Še leta 1869 se je poudarjalo na vižmarskem taboru združenje Slovencev s krepkimi besedami. A od tega leta je ta ideja polagom zaspala, in sedaj se čita le redkokdaj kaj o nji. Od slovenske vzajemnosti smo tedaj še tako daleč, kakor smo bili pred sto leti.

Ko bi danes zopet prišel kak Napoleon ter bi zaklical z gromovitim glasom: Ilirija vstan'! — kak odmev

bi pač našel pri nas? Nekoč je vstajala pač Ilirija zdihovaje, a vstala je vendar. Dandanes bi pač pogledala malo debelo krog sebe, ali obrnila bi se takoj na drugo stran, ter bi dremala dalje. Pa ne bojmo se. Napoleona ne bo več, sami si ne bomo pridobili združenja, drugi nam ga tudi ne bodo. Ostali bomo, kakor smo bili: zavedni Kranjci, zavedni Štajarci, zavedni Korošci i zavedni Primorci. Zavedni Slovenci pa še dolgo ne bomo.

Končna opomba.

Končavam sedaj svoje kulturne slike. Naslikal sem v njih nekatere razmere kranjske kakor so bile nekdanje, a tudi kakor so sedaj. Ugodne niso bile razmere nam nikdar. Trpel je Slovenec stoletja in stoletja in trpi še sedaj. Čudno, da se je ohranil ta narod. A pomisliti moramo pa tudi, na kako visoki kulturni stopinji bi bil lahko ta narod danes, ako bi se bil razvijal pod tako ugodnimi razmerami kakor drugi.

Še nekaj. Pravopis v teh slikah ni povsod enak. To naj pa pregledajo čestiti bralci. Izhajale so namreč leta 1897 in 1899 v „Učiteljskem Tovarišu“, kojega pravopis je bil zadnje leto čisto različen od prejšnjih let. Popravil sem sicer mnogo, toda ostalo je gotovo še kaj drugače.

Književnost in umetnost.

Razglednice v korist „Učiteljskemu konviktu“. G. Ivan Bonač, trgovec v Ljubljani, je založil in izdal v korist „Učiteljskemu konviktu“ krasne razglednice, na katerih je videti dobro zadeta Andreja Praprotnika podoba, A. Praprotnikova rojstna hiša iz Podbrezja, A. Praprotnikov rojstni kraj. Vsaka razglednica nese „konviktu“ 1 kr. 100 komadov velja franko 4 gld. Kdor pošlje za 100 razglednic 4 gld., jih dobi poštnine prosto. 50 komadov velja 2 gld., kdor jih plača naprej. Posamezne razglednice so po 5 kr.

Tovariši, agitujte po vsem Slovenskem za te razglednice. Pri vseh trgovcih zahtevajte le te naše razglednice, saj nese vsaka našemu konviktu 1 kr. Zrna do zrna . . .

Glasbena Zora. I. letnika V. zvezek prinaša jako bogato in raznovrstno gradivo in sicer: moški zbor Fer. Juvanca „Pastir“, mešani zbor Jos. Pavčiča „Sam“, četverospjev dr. B. Ipavčev „Kaj, ne da čuden sem?“, četverospjev Avg. Lebana „Podoknica“, moški zbor J. Bartla „Moja domovina“ in mešani zbor Al. Sachsa „Vijoličin vonj“. Šestero izvernih kompozicij za moški in ženski zbor ter še za četverospjeve prinaša ta zvezek, ki mora razveseliti vsakogar, ki ima srce za domačo glasbeno umetnost. Naj bi našla „Gl. Zora“ po vsi domovini kar največ naročnikov in sotrudnikov!

„Matica Hrvatska“. Prvo mesto med slovanskimi Maticami pristaja brez dvoma „Matici Hrvatski“. Nobena druga ne daje na svetlo toliko in tako izbranega književnega blaga. Člani „Matice Hrvatske“ dobe za l. 1899. deset knjig — eno več mimo lani. Poleg Gjurašinovih „Ptic“ (I. del) izidejo letos tri zgodovinske knjige, namreč: prvi del „Poviesti novoga veka“ (1453—1789), spisal Vala, Šrepelov „Preporod — renesansa — u Italiji u XV. i XVI. stoljeću“ in Poparičeva monografija: „Pomorska sila Hrvata za dobe narodnih vladara“. Nadalje prejmo letošnji Matičarji šest leposlovnih knjig: Vovčok „Pučke pripoviesti“, prevel dr. Avgust Harambašić, Puškin „Izabrana djela u hrvatskoj knjizi“, Arnold „Izabrane pjesme“, Novak „Posljednji Stipančići“, Šandor Gjalski „Diljem doma“ in J. E. Tomić „Melita“. — Deset tehtovitih, po več pol obsežnih knjig za borne 3 for., poprečno torej knjiga po 30 kr. — kaj takega vzmore samo slovanska, nesebična

požrtvovalnost. Slovencem, ki na novo pristopijo v kolo hrvatskih Matičarjev, dojde darom še 11. knjiga, namreč „Hrvatsko-slovenski slovník“.

Slovenci, vpišite se v „Matico Hrvatsko“ namesto, da kupujete mnogo dražje nemške knjige in časopise. Iz knjig „Matice Hrvatske“ se navzameta slovanskega mišljenja, se nadivite blagoglasnemu hrvaškemu jeziku, najbližjemu bratu naše mile slovenščine.

„Matica Hrvatska“ izdaje poleg navedenih društvenih knjig še „Hrvatske narodne pjesme“, katerih so dosedaj izišli trije zvezki. Prihodnje leto izide četrti. Nanje se je treba posebe naročiti. Vsak zvezek velja 1 for. 50 kr.

Kdor se želi vpisati v „Matico Hrvatsko“, naj svoj letni donesek 3 for. pošlje ali naravnost v Zagreb gosp. Ivanu Kostrenčiču ali pa naj ga izroči bližnjemu Matičnemu poverjeniku. Na Kranjskem so tile poverjeniki „Matice Hrvatske“: v Ilirski Bistrici g. posestnik Ivan Valenčič, v Kranju g. učitelj Fran Gärtner, v Postojni g. dr. Janko Ponebšek, v Novem mestu g. lekarnar Šime pl. Sladovič, v Smartinu pri Litiji g. beneficijant Ivan Trpin, v Ljubljani g. župnik Ivan Vrhovnik ali njegov pooblaščenec g. Ivan Bonač.

Dosedanji in novi člani „Matice Hrvatske“ naj blagovole čim preje poslati letnino za 1899.

Nove fotografije. G. J. K o t a r, fotograf v Ljubljani, Emonska cesta št. 10, je fotografoval r. Andreja P r a p r o t n i k a rojstno hišo in njegov rojstni kraj Podbrezje. Obe sliki sta jako lepi. Kdor si želi nabaviti ta lepi spomin na r. našega prvoboritelja, naj se obrne na fotografa g. J. Kotarja, ki prodaja slike po 1 gld. Na rojstni hiši se vidi tudi spominska plošča, ki jo je vzdalo „Slov. učit. društvo“.

Novo, ilustrirano izdajo Prešernovih poezij izda v kratkem založna knjigotržnica I g. pl. Kleinmayer & Ferd. Bamberg. Ker izda omenjena knjigotržnica itak posebno vabilo k naročbi, omenjamo danes le, da je uredil novo izdajo gosp. skriptor L u k a P i n t a r, podobe, vinjete in obrobne okraske pa je narisal po informacijah gosp. Ivana Beleta v Parizu in Bretagni bivajoči slikar gosp. Adolf pl. Karpellus. Nova izdaja bo najpopolnejša in krasno ilustrirana, držeč se sedaj običajnega pravopisa ter ima poleg šestere prvotnih odstavkov v VII. oddelku one pesmi, ki jih pesnik sam ni bil uvrstil v svojo zbirko. Založništvo je kupilo od pesnikovih dedičev njegovo literarno ostalino, da je bilo mogoče prejšnjo, v „Klasju“ leta 1866. prirejeno zbirko Prešernovih pesmi popolniti. Prešernove poezije namerava založništvo izdati v dveh izdajah, izmed katerih prva izide kot numerirana krasotna izdaja na subskripcijo samo v 500 izvodih, ki bodo z zaporednimi števkami od 1—500 numerirani, v decembru letošnjega leta. Ime vsakega subskribenta se bo na posebnem listu spredaj v knjigi natisnilo. Začetkom prihodnjega leta pa izide še druga ilustrirana izdaja, tiskana na navaden popir, ter bo veljal mehko vezan izvod 4 krone. Krasotne izdaje na subskripcijo pa bo stal mehko vezan izvod 10 kron. Na obe izdaji sprejema založništvo naročila že sedaj. Opozarjamo pa, da se bo tiskalo krasotne izdaje s a m o 500 izvodov, in da se pozneje oglašujočim se naročnikom ne bo moglo nikakor ustreči.*)

Nova specialna (generalštabna) karta 1:75000. Leta 1875. so začeli vojaški maperji znova risati našo monarhijo, ker je sedanja (okolo l. 1890 dovršena) karta že zastarela. Temeljni novi karti je triangulacija (I. II. in III. vrste) in precizijski nivelma, kateri je bil dovršen l. 1898. (brez Dalmacije in Bosne). Tudi lega krajev je bila znova preračunjena. Tudi fotografija mora služiti novemu mapiranju, zlasti v goratih krajih. S tem mapiranjem so začeli na Primorskem ob italijanski meji in okolo Premisla proti ruski meji. Nove karte bodo imele manjšo pisavo (takšno, kakor na generalni karti 1:200.000) zlasti pri

*) Naročila sprejema tudi naš narodni knjigotržec gospod Lavoslav Schwentner.

orografičnih imenih; visočinske številke bodo vse enake, ležeče. Glavni obzir se jemlje na risanje strmin in na to, da se bodo slemena dobro poznala. Pri izvirihi se opusti poznamovanje „Qu“. Tiskala se bo nova specialna karta z aluminijem, mesto na kamene plošče. S. R.

Naši dopisi.

S Tolminskega. Dne 22. listopada t. l. je imelo tolminsko „Učiteljsko društvo“ svoje letno zborovanje v Tolminu točno ob 8^{1/2} uri zjutraj. Zborovanje je trajalo do 10. ure. Po kratkem odmoru se je vršila volitev dveh učiteljskih zastopnikov v okrajnem šolskem svetu. Pri zborovanju in volitvah je bil navzoč okrajni glavar g. Prinzig in okrajni šolski nadzornik g. Lasič.

Predsednik, g. Andrej Vrtovec, otvori zborovanje ter predstavi z malimi izjemami vsemu učiteljsstvu tolminskega okraja imenovana gospoda. Izvolivši 2 zapisnikarja, se preide na dnevni red.

Predsednik, g. Andrej Vrtovec, se spominja v svojem nagovoru krutega umora preblage naše cesarice ter pozivlja društvenike, naj v znamenje globoke žalosti vstanejo. Omenja ob 30 letnici novo šolsko postavo, ki blagodejno vpliva na razvoj ljudskega šolstva in spas učiteljstva. Poudarja, da si marsikdo želi izpremeniti novo šolsko postavo. Tudi učiteljstvo želi izpremenbe v smislu širših pravic in stanu in delu primerno večjih plač. Razobloži učiteljsko gibanje po vsi širni Avstriji za izboljšanje učiteljskega gmotnega stanja ter izrazi nado, da se m o r a to pereče vprašanje v najkrajšem času rešiti.

Iz tajnikovega poročila je bilo razvidno letošnje živahno delovanje „Učiteljskega društva“. Blagajnik g. Josip K e n d a pa sporoči, da ni mogel računov skleniti, ker so nekoji društveniki v plačevanju zelo nemarni.

Izvolita se 2 pregledovavca računov in društveniki se opozore na točnejše vplačevanje društvenine 1 gld. na leto.

G. Andrej Vrtovec, izročivši predsedništvo podpredsedniku g. J. Šircu ter izprošivši si od istega besede, poroča o svojem čez 20 letnem delovanju na šolskem in učiteljskem polju, razloži vzroke odstopa od kandidature v okrajnem šolskem svetu in odborništvu „Učiteljskega društva“ ter se izjavi, da ne sprejme nobene morebitne izvolitve.

Poročevavec, g. Andrej Vrtovec, je pojasneval svoje delovanje odprto in jasno v navzočnosti g. glavarja in šolskega nadzornika, v navzočnosti vsega tolminskega učiteljstva. Imel je poročevavec hude čase, a stal je vedno in povsod požrtvovalno kot trdna, nepremakljiva skala na braniku za šolstvo in učiteljstvo. Mnogo je storil poročevavec na našem polju že v Istri, še več pa na Tolminskem kot 13 letni ud v okrajnem šolskem svetu. Povedal je vsem v oči, kako je tu mnogokrat krvavel in velike škode trpel, zagovarjajoč odločno in energično interese svojih tovarišev. Zato ni bil umesten in opravičen napad par tovarišev na njegovo osebo, zaradi česar se je kandidaturi in izvolitvi odpovedal. Poročevavec je želel in prosil, da se o njegovem poročilu vrši splošna debata. A niti eden tovarišev si ni upal besedice ziniti. Na predlog g. Matije Kenda je izreklo tolminsko učiteljsstvo g. Andreju Vrtovcu zaupnico, ga izvolilo v odbor učiteljskega društva in v okrajni šolski svet ter ga prosilo, da bi izvolitev sprejel, v kar se je končno vdal.

Učiteljstvo je volilo stari odbor per acclamationem ter v okrajni šolski svet poleg g. Andreja Vrtovca g. Matijo K e n d o, nadučitelja v Volčah.

Pri raznih nasvetih in predlogih se je oglasil g. Josip R a k o v š č e k ter predlagal, da društvo protestuje proti, za šolstvo in učiteljstvo škodljivi pisavi „Domoljuba“, kar je bilo soglasno sprejeto. G. Andrej Vrtovec stavi dva predloga. a.) Tolminsko učiteljsko društvo naj vložiti utemeljeno, s črnimi tablami podkrepjeno prošnjo na visoko vlado in deželni odbor za denarno podporo bednemu učiteljsstvu. Sprejeto enoglasno. b.) Preostali

zloženi denar za stroške pri potezanju za gmotno učiteljsko stanje v znesku 15 gld. 15 kr. naj se podeli navzočemu g. J. Krajniku, ki je brez službe v največji revščini in nesreči. Sprejeto enoglasno. Ker se ni nobeden več oglasil, sklene predsednik zborovanje.

Pri Oskarju smo imeli skupen obed, na katerem je tolminsko učiteljstvo počastil glavar g. Prinzig in šolski nadzornik g. Lasič.

Pri Oskarju so se pisma nekega g. poslanca prebrala, ki so služila g. Andreju Vrtovcu le v čast in priznanje za njegovo energično postopanje proti sramotilnemu očitaniu, da bi bilo tolminsko učiteljstvo od dr. Tuma podkupljeno.

Iz Gorice. 4. grudna. („Soča“ in učiteljstvo). — Zadnja „Gorica“ je priobčila dopis „iz ajdovskega okraja“, ki pripoveduje, da na zaupnem shodu v Ajdovščini sem se laskal učiteljstvu, „katero sem še nesramno napadel pred malo meseci“. — Dalje pravi: „Vsak slepec ve, da to laskanje in uvaževanje učiteljskega stanu zdaj ob sili in potrebi ne izvira iz srca in iz prepričanja in poštenega namena, ampak iz gole predilekcije, da bi zvabil učiteljstvo na novo politično pot itd.“

Ker sta dopisnik in njegov najožji pobratim že neštokrat pisala in govorila v takem in podobnem smislu, ter isto zlorablajo naši klerikalci okoli „Pr. L.“ in „Gorice“ na grde načine v svojo korist, naj natočim danes čistega vina, da bomo na jasnem v tem pogledu.

Pred vsem moram povedati, da meni ni prav nič „sila in potreba“ govoriti na shodih trgovcev in obrtnikov v prilog učiteljstvu. Mi izvedem prelepo organizacijo trgovskega in obrtnega stanu brez sleharnega umešavanja učiteljstva. Načrti naši so tako jasni, tako očitno lepi in izvršljivi, potrebna organizacija v smislu mojih izvajanj v „Soči“ in na shodih pa tako nujna, da pridobimo za njo gotovo sleharnega trgovca in obrtnika v deželi. In kdo ne ve, da so vsi trgovci in obrtniki v deželi prevažen činitelj, oni so skoro brez izjeme naši najveljavniši možje, vsi skupaj pa največji davkoplačevalci. Meni torej ni celo nič „sila in potreba“, da govorim pred zbori takih veljakov simpatično v prilog učiteljstvu, zatrjevaje na ves glas, da mi trgovci in obrtniki moramo kot vredni nositelji kulture in omike od pamtiveka — podpirati težnje učiteljstva, katero naj zopet podpira našo organizacijo. Ako sem pa doslej enako govoril že v Sežani, Divači, Ajdovščini in v Komnu ter bom povsod drugod, nisem storil radi „sile in potrebe“, katere ne poznam, ker je le izrodek bolne domišljije, marveč radi tega, ker sem uverjen, da je učiteljstvu treba izven svojega stanu krepke zaslombe. . . In kje naj bi bila zaslomba izdatnejša, ako ne v celokupni organizaciji trgovskega in obrtnega stanu? Vprašam naše učiteljstvo: kdo od naših prvakov je imel toliko poguma, potezati se javno za učiteljstvo pred zbranim ljudstvom tako toplo, tako odločno, kakor sem to storil jaz?!

Uverjen sem, da vsi trgovci in obrtniki bodo v prospeh pravega napredka radi uvaževali preopravičene težnje našega učiteljstva. Meni kot svobodomiselnemu naprednjaku je pa mnogo na tem, da se učiteljstvo osamosvoji in reši iz gmotne bede, ki marsikoga ponižuje na pomilovalno nižino neke obupne odvisnosti od drobtinic, ki padajo „z gospodove mize“. Tako odvisno učiteljstvo je vredno pomilovanja — in ni pravi rodoljub oni, kdor se zanj ne potegne. To imam pred očmi, ko govorim naj-inteligentnejšim zastopnikom iz srede našeg naroda! Nje hočem pridobiti za pomoč našemu učiteljstvu, ki bo po drugi strani rado z prepričanjem podpiralo težnje trgovskega in obrtnega stanu, ne pozabivši na kmeta in delavca, kakor ne pozablja tega niti naša trgovsko-obrtna organizacija.

Tako so moja stremljenja v tem pogledu. „Goričanskemu“ dopisniku pa odrekam pravico, da mi podtika namene, katerih nimam, ali da mi odreka odkritosrčnost, ker sem — žal! — vedno in vedno le preveč odkritosrčen, kar je bila meni kod politiku doslej glavna

napaka. Jaz imam za seboj v glavnem učiteljsko vzgojo poleg izobrazbe, katero sem si pridobil s postransko skrbnostjo. Za ustanovitev „Zaveze“ sem veliko deloval prav jaz in odločno nastopil že na prvem zborovanju v Ljubljani. Kot urednik in politik sem se vedno toplo potezal za učiteljstvo. Naj se oglasi oni učitelj, ki je poslal „Soči“ le enkrat kak dopis ali kak sestavek učiteljstvu na korist, da bi ga bil odklonil. Kaj hočete še več?!

Ako je bilo komu v „Soči“ premalo o kakem učiteljskem vprašanju, zakaj ni napisal sam in poslal uredništvu, ki bi bilo gotovo ustreglo. Sicer je veljala „Soča“ več let celo za nekak „učiteljski list“! — Kdor pa noče meni verjeti, da je odkritosrčno, kar govorim na shodih v prilog učiteljskega stanu, in me radi tega celo napada v listu, ki niti ne sme biti odkrit prijatelj učiteljstva ter se res hlina, da bi ribaril v motni vodi — tak učitelj je pač jako kratkoviden in sili z vso silo nazaj v mežnarsko odvisnost. (Dalje prih.) A. G—k.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Neimenovan v Kranju namesto venca na grob svojemu tastu 10 gld.; gđc. Lori Dev, g. Alojzij Jerše in g. Mirko Pehani v Trebnjem 6 gld.

Poziv. (Šolska Matica.) Častiti gospod! Že večkrat se je poudarjala misel, da je nam Slovencem nujno potrebno pedagoško društvo ali „Šolska Matica“, ki bi pospeševala ali po nekem načrtu vodila razvoj našega pedagoškega slovstva.

Kolikega kulturnega pomena bi moglo takšno društvo postati, ako se mu posreči, kreniti na pravo pot, ni treba na tem mestu razjasnjevati. Mi bi si upali trditi, da bi to društvo moglo postati eden najvažnejših činiteljev slovenske naobraženosti.

Storil se je tudi že prvi korak, da bi ta misel meso postala. V minolih šolskih počitnicah se je namreč zbralo nekoliko slovenskih šolnikov, da bi se o tem vprašanju posvetovali. Prišli so do spoznanja, da se mora nameravati društvo postaviti, ako hoče v polni meri doseči svoj namen, na najširšo podlago. Obsegati mora vse slovensko učiteljstvo, reške učitelje vseh stopinj šolske vzgoje in šolskega pouka, tedaj učitelje srednjih, meščanskih in občin ljudskih šol, zakaj vzgoja mora biti enotna na vseh stopinjah in dobro se poučuje na vseh stopinjah po istih načelih. Skratka, znanstvene podlage vsaki vzgoji in vsakemu pouku so ene in iste. Do tega spoznanja so prišli pri vseh naprednih narodih.

Na podlagi tega spoznanja so torej poprej omenjeni šolniki sklenili, naprositi nas podpisane, da bi sklicali o Božiču t. l. zastopnike slovenskega učiteljstva vseh vzgojnih oziroma učnih stopinj, da bi kot osnovalni zbor se posvetovali, kako naj bi se osnovala in uredila „Šolska Matica“.

Podpisanci smo rade volje prevzeli to nalogo in vabimo torej Vaše blagorodje, da bi se vdeležili tega shoda, ki se bode vršil dne 28. grudna t. l. v konferenčni sobi c. kr. velike gimnazije v Ljubljani.

Zborovanje se otvori ob 4. uri popoldne.

Z ozirom na veliko važnost tega zborovanja se izvestno nadejamo, da se ga boste gotovo vdeležili.

Srčen pozdrav! Da se vidimo v Ljubljani!

Ljubljana in Maribor, dne 1. grudna 1899.

H. Schreiner, c. kr. ravnatelj; Bl. Matek, c. kr. profesor; dr. Ant. Medved, c. kr. profesor; M. J. Nerat, ravnatelj; Fr. Hubad, c. kr. ravnatelj; Andrej Senekovič, c. kr. ravnatelj; Fr. Levec, c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik; Fr. Gabršek, nadučitelj, J. Dimnik, učitelj.

Na Jesenicah je razpisano učiteljsko mesto v stalno nameščenje do 31. t. m.

Vabilo. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ bo imelo svoj redni občni zbor dne 28. grudna t. l. ob 9. uri dopoldne v „Narodnem domu“ (pritličje, na levo).

Vrsta razpravam:

1. Nagovor predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Poročilo pregledovavcev društvenih računov.
5. Volitev odbora.
6. Volitev pregledovavcev društvenih računov.
7. Nasveti.

Odbor.

„Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ bo imelo svoj redni občni zbor dne 28. grudna t. l. ob 10. uri dopoldne v „Narodnem domu“ (pritličje, na levo).

Vrsta razpravam:

1. Nagovor predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Poročilo o „Cesarja Franca Jožefa I. jubilejski ustanovi za učiteljske sirote na Kranjskem“.
5. Poročilo pregledovavcev društvenih računov.
6. Določitev letnih doneskov.
7. O šolskih oblastvih. — Poroča gosp. Janko Likar.
8. Volitev odbora.
9. Volitev pregledovavcev društvenih računov.
10. Posamezni predlogi.

Odbor.

Učiteljstvo naj se mnogobrojno vdeleži obeh zborovanj! Prej, med in po bomo govorili med seboj o marsičem . . . Da se vidimo!

Slovaki pesniku Tomašku. L. 1838. je zložil pesnik A. Tomašek slovaško narodno himno. Slovaki mu kanijo postaviti spomenik ter se prispevki že nabirajo. Predsednik spominskega odbora je dr. Daksner, odvetnik v Tišolci. Tudi američanski Slovaki so poslali za spomenik že 540 gld. Med Slovaki ima torej narodna misel še tako trdne korenine, katerih ogrski šovinizem ne bo mogel še tako kmalu populiti.

Prošnja in priporočilo. Vdano prosim vse prijatelje širom hrvaških dežel, ki so naročili ali prejeli katero mojih knjig, da mi izvolijo dotično dolžno vsotico takoj s poštno nakaznico poslati. Veže me nujna dolžnost, da v najkrajšem času plačam tiskarno in mi je vedeti treba, koliko imam denarja, in koliko si ga moram za pokritje tiskarskih stroškov izposoditi. Zaeno naznanjam, da imam še veliko zalogo knjig in se toplotno priporočam vsakomur, naj me podpira pri mojem nesebičnem prizadevanju. „Hrvatski narod“ velja 1 gld. 35 kr. s poštino vred, „Povjest kraljevine Češke“ pa 2 gld. — Ivan N. Jemeršič, župnik, Grubišnopolje (Hrvatska).

Izjava. Podpisani direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ izjavlja — kakor je sklenil v izredni seji dne 3. decembra t. l. — da je prišlo vabilo na splošni shod spodnještajerskega učiteljstva, ki se je vršil dne 7. t. m. v Mariboru, brez njegove vednosti v društveno glasilo „Popotnik“.

Direktorij „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Drag. Česnik,
tajnik.

L. Jelenc,
predsednik.

Regulacija plač poštarjev. V zadnji seji držav. zbora je voditelj kupčijskega ministrstva, dr. Stibral, odgovoril na interpelacije, stavljene radi regulacije plač poštarjev na deželi, sledeče:

Ureditev poštarjskih razmer na deželi, katero je zbornica opetovano že zahtevala, se je doslej radi tega vedno odložila, ker se vsoto dveh milijonov, katero se potrebuje za ureditev plač poštarjev, ni moglo nakazati iz lastnega budžeta. Z uvedbo nove kronске veljave prihodnje leto bode itak potreba, da se preračunijo na novo vsi tarifi, posebno inozemski. Istodobno uvede ministerstvo nekatere nove tarife, kateri bodo poštnini drugih držav primerni. Iz tega bodočega prebitka uredi se s 1. prosincem poštarjem na deželi plačo, odpravi se

pa obenem dostavnina. Nekateri tarifi, kateri posebno trgovski stan zadenejo, bodo znižani.

Saniranje deželnih financ. „Slov. Narod“ piše pod tem naslovom med drugim tudi to-le:

Ako ima država voljo kaj storiti, potem naj prevzame šolstvo v svoje oskrbovanje in deželne finance bodo takoj sanirane. Država si je pridržala vso oblast nad šolo in učiteljstvom, bremena za to pa je zvalila na dežele. Minimum tega, kar se more zahtevati, je pač to, da država znatno prispeva k troškom za šolstvo, od katerega ima sama največjo korist. To je toliko bolj potrebno, ker učiteljstvo še vedno ni tako plačano kakor bi moralo biti, ker je treba učiteljske plače vsaj tako zvišati, da bodo ednake uradniškim plačam zadnjih činovnih razredov, česar pa dežela s sedanjimi svojimi dohodki absolutno ne more storiti.

Z državnim prispevkom za šolstvo in z največjo varčnostjo pri podeljevanju podpor se bodo deželne finance še naprej sanirale.

Razpis. Na novo ustanovljenem otroškem vrtcu v Tržiču se razpisuje služba otroške vrtnarice s 360 gld. letne plače.

Prosivke naj vlagajo svoje pravilno opremljene prošnje pri podpisnem vodstvu do 20. grudna 1899.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda
v Ljubljani.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 27. listopada t. l. smo prejeli nastopno poročilo: Potem ko proglašajo predsednik sklepčnost ter pozdravi navzoče, se preide na dnevni red in poroča zapisnikar o došlih kurentnih stvareh ter pove, kako so bile rešene, kar se vzame brez ugovora na znanje. Nekateri otroci barjanskega šolskega okoliša se radi telesne nerazvitosti za dobo tekočega šolskega leta oproste od šolskega obiskovanja. Učiteljema Josipu Čepudru in Ivanu Beletu ter nadučitelju Božidarju Valenti se pripoznajo črtte starostne doklade; prvemu in tretjemu od 1. dne listopada, drugemu od 1. dne grudna letos vsakemu v letnem znesku 60 gld. Na znanje se vzameta letni glavni poročili c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov profesorjev Frana Levca in Klementa Profta o stanju njihovemu nadzorstvu prideljenih šol za preteklo šolsko leto in sklene se poročili predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

Izrazi se o tej priliki želja, da se obče zanimljivi podatki iz teh poročil, kateri so za javnost, objavijo v tukajšnjih strokovnih listih.

Prošnja nekega mestnega učitelja za uvrstitev v I. plačilno vrsto se ima priporočilno predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

Rešita se dve prošnji vnanjih učenk za sprejem v tukajšnjo nemško dekliško šestrazrednico.

Prošnja „Ljubljanskega učiteljskega društva“, naj se učiteljstvu pri uvrščivanju v osebni status všteva doba od prebitega usposobljenostnega izpita, ne pa doba od prvega stalnega nameščenja, se ima deželnemu šolskemu svetu predložiti s priporočilom, da ji ugodi.

Končno se rešita še dve interni zadevi.

Preizkušnje učiteljske usposobljenosti so se vršile v Gorici od 13. do 25. m. m. Oglasilo se je bilo 15 slovenskih učiteljic in eden učitelj. Uspeh preizkušnje je nastopni. Usposobljene so z odliko te-le gospodične: Delak Alojzija, učiteljica v „Šolskem domu“ v Gorici, za slovenske in za nemške ljudske šole; Hacin Marija, učiteljica na Dobravi pri Kropi, enako; Kavčič Ida, učiteljica slovenske mestne šole v Gorici, enako; Muška Emilija, učiteljica pri sv. Lovrencu na Spodnjem Štajarskem, enako; Ploč Olga, učiteljica slovenske mestne šole v Gorici, enako; Zele Marjeta, učiteljica v Begunjah pri Cerknici, za oboje šole. Nadalje so usposobljene: Čej Katarina, učiteljica pri sv. Križu na Vipavskem, za slovenske ljudske šole; Gostiša Karlina, učiteljica v Štandrežu pri Gorici, enako; Komac Ljudmila, učiteljica v Črnicah, enako; Manzoni Emilija, učiteljica v Grahovem pri Cerknici, za slovenske in nemške ljudske šole;

Mesar Ljudmila, učiteljica v Št. Rupertu na Dolenjskem, enako; Praprotnik Marija, učiteljica na Krki na Dolenjskem, enako; Svoboda Ivana, učiteljica pri sv. Nikolaju na Spodnjem Štajerskem, enako; Valentinčič Julija, učiteljica na Holmu, za slovenske ljudske šole. Nadalje se je usposobil g. Leban Henrik, učitelj v Ozeljanu, (ki je že usposobljen za slovenske šole) še za nemške ljudske šole.

200 milijonov goldinarjev za topove in 5 milijonov goldinarjev za zvišanje častniških plač bode zahtevala vlada od delegacij!

Kadar gre za milijone, takrat se nihče ne zgraža; ko pa zahteva učiteljstvo nekoliko glasneje primerno izboljšanje svojih — sramotno nizkih plač, takrat se zgražajo neki krogi, da bi spravili učitelji na boben vsakega hišnega in zemljiškega posestnika, ako bi dežela porabila par tisočakov na leto več kakor do zdaj!

In vendar je velik razloček tudi v tem, kam gredo denarji, ki se porabijo za vojsko in za šolo. Milijoni za topove gredo v blagajnico večmiljonskih tvorničarjev — tujcev; groši učitelja pa gredo nazaj v žep našega kmeta, trgovca in obrtnika, od katerih kupuje učitelj svoje malenkostne potrebščine.

Dvojna mera povsod!

Strokovnim zastopnikom v okrajnih, oziroma v mestnih šolskih svetih so izvoljeni in od deželnega šolskega sveta potrjeni za okraj Kozje: Emerik Moric, nadučitelj pri Sv. Petru pod Sv. gorami; Sevnica: Anton Skalovnik, nadučitelj v Blanci; Brežice: Blaž Tominc, nadučitelj v Globokem; Št. Lenart v Slovenskih goricah: Josip Mocher, nadučitelj tam; Konjice: Jak. Jurko, nadučitelj v Tepini; Šmarje: Vekoslav Strmšek, nadučitelj pri Sv. Petru na Medved. selu; Radgona: Jak. Soukal, nadučitelj v Radgoni; Ptuj (mesto): mestni nadučitelj Anton Stering; Celje (okolica): Armin Gradišnik, nadučitelj na celjski okoliški mestni šoli; Laško: Blaž Kropelj, nadučitelj na Zidanem mostu; Slovenska Bistrica: J. Kristl, nadučitelj v Slovenski Bistrici; Ljutomer: Ivan Robič, šolski ravnatelj v Ljutomeru; Gornja Radgona: Simon Erzenjak, nadučitelj pri Sv. Petru pri Radgoni; Ormož: Mihael Vavnik, nadučitelj pri Sv. treh kraljih; Rogatec: Fran Lorber, nadučitelj pri Sv. Florjanu pri Rogatecu; Marenberg: Gottfried Sitter, nadučitelj v Vuhredu; Šoštanj: Franc Hernaus, nadučitelj v Šoštanju; Slovenski Gradec: Matija Šmid, nadučitelj v Podgorju.

Gosp. Rudolf Vrabl, učitelj v Ljubljani, je spisal šest pravljic ter jih izdal v lični knjižici pod skupnim naslovom „Sveta noč“. Ker bomo o tej knjižici izpregovorili prihodnjic kaj več, jo za danes najtopleje priporočamo v nakupovanje. Na prodaj jo imajo vsi ljubljanski knjigotržci po 15 kr. izvod. Založil jo je g. J. Turk.

Izjava. Podpisane izjavlja tem potom, da ni pisal, niti je v kaki dotiki z uvodnim člankom v št. 275 „Slovenskega Naroda“ z dne 30. listopada 1899 in da sploh z g. dr. Tavčarjem o tem nikoli ni govoril.

V Moravčah, dne 4. grudna 1899.

Janko Toman,
nadučitelj.

Pravda Gabršček contra Medvešček je bila dne 9. t. m. končana pri ljubljanski poroti brez pravde. Gosp. Gabršček je vsled vplivanja merodajnih slovenskih učiteljev odstopil od tožbe. To je bilo lepo in kolegijalno. Upamo, da v prihodnje ne bo več tega strastnega nasprotja med imenovanima gospodoma. To bi bilo želeli.

Jubilejska samopomoč.

Poziv! Dne 6. t. m. je umrla gospa Ana Krajnik, soproga g. nadučitelja Ivana Krajnika v Kobaridu. Pokojnica je bila v smislu § 7. društvenih pravil ud našega društva. Ker šteje društvo 183 udov, zato sem izplačal vdovu v smislu § 3. društvenih pravil 183 gld.

V smislu § 4. lit. a društvenih pravil mora plačati vsak družtvenik po smrti

enega družtvenika 1 gld. za prihodnji slučaj smrti.

Glede roka za to vplačilo govori lit. b § 4. tako-le: „Plačati se mora tekom enega meseca po družtvenikovi smrti, (v tem slučaju do 6. prosinca 1900 l.) ki se razglasi v slovenskih učiteljskih glasilih in dnevnikih.“

§ 6. lit. b pa pravi: „Za upravne stroške plača vsak družtvenik pri prvem slučaju smrti v letu 15 kr.; preostanki pridejo v rezervno podporno zalogo“. Lit. c § 6. pravi: „Vsa vplačevanja se pošiljajo družtvenemu načelniku.“

Na podstavi tega prosim p. i. ude, da mi blagovolijo poslati do 6. prosinca 1900. l. 1 gld. 15 kr.

Kdor še ni ud in želi pristopiti, mora plačati 50 kr. vstopnine (§ 6. lit. a); 1 gld. udnine (§ 4. lit. a); 1 gld. za rezervno podporno zalogo in potem vsako leto meseca svečna zopet 1 gld. (§ 5. lit. a in b); 10 kr. poštnine (odborov sklep); 15 kr. za upravne stroške pri prvem slučaju smrti v letu (§ 6. lit. b.)

Na podstavi § 7. lit. e se sprejmo v društvo le oni, ki še niso stari 45 let in se izkažejo z veljavnim zdravniškim izprijalom, da so zdravi. Ti družtveniki doplačajo tolikokrat po 1 gld., kolikor slučajev smrti je bilo med družtveniki od ustanovitve društva. (Do danes je bil en sam slučaj smrti.)

Ljubljana, dne 8. grudna 1899.

Jakob Dimnik,
t. č. predsednik.

Izjava.

„Slovenec“ z dne 7. t. m. piše neresnico. Poroča, da je poslalo slovensko napredno učiteljstvo na Dunaj g. Dimnika in mene. Kolikor vem, sem izmed vsega naprednega in nenaprednega učiteljstva edino jaz oni veliki grešnik, ki je poslušal Irota in Wrabetza, ki sta govorila o učiteljstvu tako, kakor še nisem slišal govoriti nobenega poslanca one stranke, katere glasilo je „Slovenec“. Zatorej se prav nič ne kesam tega greha!

Engelbert Gangl.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 984

o. šol. sv. Ker so dotičnečasne učiteljske osebe napravile izpit učiteljske usposobljenosti, se razpišejo naslednje službe v stalno nameščenje:

- 1.) Služba učitelja-voditelja na enorazrednici v Gribljah s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem.
- 2.) Služba učiteljice na dvorazrednici v Štrekljencu s postavno plačo in prostim stanovanjem.
- 3.) Učiteljska služba na trirazrednici v Semiču s postavno določeno plačo.

Prošnje je vlagati do 18. grudna t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlju t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 30. listopada 1899.

Št. 1841

o. šol. sv. Na enorazrednici pri Št. Lovrencu na Temenici je razpisana služba učitelja-voditelja s postavnimi dohodki v stalno nameščenje do 31. t. m.

Prošnje je oddajati do 31. grudna t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rudolfovem.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 3. grudna 1899.

Blagajnikov listek.

Dragi tovariši! Leto se bliža zopet svojemu koncu — — „Tovarišev“ račun v tiskarni pa niti za 3. četrtletje ni poravnal! Kam pa pridemo? — — Prav nujno Vas prosim: Vzdrnite se vendar, pa poravnajte, kar je krivega! —

Zadnjemu mojemu listku se je pač nekaj naročnikov odzvalo: ta mi je poslal za razbite šipe, oni za raztrgano suktnjo, še drugi celo — da mi usta zamaši!! — Toda kaj pomaga vse to, ko pa imajo dati zakasnjenici nad 1500 gld.!

Z novim letom prevzame račun „Tovarišev“ naša „Zaveza“, katera bode najbrže nekoliko ostreje postopala z zaostalino in bode pobirala zato eno tretjino zastanka na svoj račun. — Da Vas torej ne bodo „vlekli po zobeh“, pa da pomore našemu društvu na noge, pošljite torej zastanke „Tovarišu“ še pred novim letom!

Vsem dobrim plačnikom želi, da se pomaknejo z novim letom v višji plačilni razred, in jih toplo pozdravlja

Ljubljana-Barje, 27. listopada 1899.

Fr. Črnagoj.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviku. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
 2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
 3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
 4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
 5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
 6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
 7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
 8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
 9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
 10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
 11. **Kavčič & Lilleg** — „Pri zlatorogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
 12. **Jeglič & Leskovic**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
 13. **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
 14. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 (nasproti novi pošti) v Ljubljani.
 15. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Rimski cesti (Mundova hiša) v Ljubljani.
 16. **Fran Šturm**, krojač na Bregu v Ljubljani.
 17. **J. N. Potočnik**, krojač, Dunajska cesta v Ljubljani.
 18. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
 19. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.
- Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petitvrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigotržnica

— v Ljubljani —

ima vedno največjo zalogo vseh v naši kronovini uvedenih šolskih knjig in zemljevidov ter priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v nakup:

Glavne oblike zemeljskega površja	2 gld. 50 kr.
Napete na platno in z luknjicami	3 „ 50 „
Napete na platno in s palčicami	4 „ — „
Zavojnina in frankovana pošiljatev	— „ 50 „

Slovenski stenski abecednik s slikami

na 25 tablicah 2 gld. 50 kr.; na 13 močnih lepenkah z obročki za obešanje 5 gld. 75 kr.; na 25 močnih lepenkah, vsaka posebe napeta, tudi z obročki za obešanje 8 gld. 75 kr. Za vozni list in zavojnino računamo 30 kr.

Praprotnikov mali šolski besednjak

slovenskega in nemškega jezika 6. natisk. — Obsirno pomnožil in popravil Jakob Dimnik; cena vezani knjigi 1 gld.

Ženska ročna dela

za pouk na ženskih učiteljskih. — Sestavila Pavla pl. Renzenberg l. del: Kvačkanje, cena vezani knjigi 90 kr.

Moka iz mlina Vinka Majdiča v Kranju

se oddaja po en gros cenah
v plombiranih vrečah po 10 in 25 kil
v prodajalni

Maksa Domicelja
v Ljubljani, na Rimski cesti
vis-a-vis Gorupovim hišam.

Dostavljanje na dom brezplačno.

Plombe originalne mlinske!

Moka se oddaja tudi v vrečah po 50, 85 in 100 kil.

Opozarja se, da priznani izvrstni izdelki prvega domačega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje z izdelki vseh ogrskih mlinov.